

پژوهش در پزشکی (مجله پژوهشی دانشکده پزشکی)
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی شهید بهشتی
سال ۲۱، شماره ۱، صفحات ۹۸-۱۰۲ (فروردین - خرداد ۱۳۷۶)

رابطه اعتیاد به تریاک با میزان چربیهای خون*

دکتر عبدالرحیم یکرنگیان**، دکتر محمد ترابی نیاکی، دکتر نوشابه پڑهان، ناصر ولائی و ملیحه پامروارید

خلاصه

هدف. این پژوهش به منظور تعیین رابطه اعتیاد به تریاک با میزان چربیهای خون در سال ۱۳۷۳ در تهران انجام گرفت.

مواد و روشها. تحقیق به روش کنترل موارد روی ۵۵ نفر معتاد و ۷۰ نفر شاهد انجام شد. معتادان از بین افرادی برگزیده شدند که به دادسرای انقلاب اسلامی مبارزه با مواد مخدر پل رومی مراجعه کرده بودند. اعتیاد آنان قطعی بود و دست کم دو سال به طور مستمر تریاک مصرف می کرده اند. گروه شاهد کسانی بودند که از لحاظ سن، جنس، سطح سواد، مصرف مشروبات الکلی، مصرف داروها، سابقه جراحی، بیماریهای دیابت و کلیوی کاملاً شبیه معتادان بودند ولی اعتیاد به مواد مخدر نداشتند. از افراد فوق ۱۰ سانتیمتر مکعب خون ناشتا گرفته شد: میزان کلسترول، تری گلیسیرید، LDL-C و HDL-C با استفاده از کیت Biomeriux تعیین شد.

یافتهها. میزان کلسترول تام معتادان 227 ± 42 ، تری گلیسیرید 165 ± 27 ، HDL-C 17 ± 35 ، LDL-C $138/9 \pm 52$ و در گروه شاهد به ترتیب 206 ± 27 ، 150 ± 15 ، 17 ± 43 و $127/5 \pm 30$ بود که به غیر از LDL-C این اختلاف از لحاظ آماری معنی دار بود.

نتیجه گیری. مصرف مواد مخدر (تریاک) نه تنها موجب کاهش چربیهای خون نشده که حتی سبب افزایش آنها نیز شده بود.

* این مقاله ناشی از اجرای یک طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی می باشد.

** دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پیراپزشکی، گروه بیوشیمی

مقدمه

افزایش لیپیدها و لیپوپروتئین‌های خون و یا عدم تعادل آنها از جمله مشکلات جوامع صنعتی تلقی می‌شوند. به منظور جلوگیری و یا کاهش این بیماری فعالاً از رژیم‌های دارویی، غذایی و ورزش استفاده می‌کنند (۱ و ۲). معمولاً این رژیم‌ها و رفتارها موفقیت چندانی نداشته، با افزایش شاخصهای چربی خون، بیماریهای عروق کرونر بروز می‌کند که در نهایت منجر به مرگ می‌شود؛ و مرگ و میر ناشی از بیماریهای عروق کرونر یکی از بالاترین عوامل مرگ و میر می‌باشد (۳). یکی از باورهایی که امروزه در جامعه ما رواج پیدا کرده آن است که مصرف مواد مخدر، به ویژه تریاک، در میانسال می‌تواند در پیشگیری از خطرات بیماریهای عروق کرونر موثر باشد. و این مسئله یکی از انگیزه‌های افراد مخصوصاً در میانسال برای ابتلای به مواد مخدر می‌باشد. باوری که می‌تواند مهمترین نیروی فعال جامعه را از خدماتش نه تنها محروم کند بلکه از نظر وابستگی اقتصادی، فرهنگی و سیاسی عوارضی را نیز به دنبال داشته باشد (۹). این تحقیق به منظور پاسخ به این سوال علمی انجام شده است که آیا واقعاً مصرف مواد مخدر می‌تواند میزان چربیهای خون را کاهش دهد یا خیر. در صورتی که پاسخ منفی باشد با انعکاس آن در جامعه بتوان این گمان غیرواقعی را از اذهان افراد زدود تا انشاءالله انگیزه‌ای که باعث گرایش جوانان و افراد میان سال به این ماده خانمان سوز می‌شود، به کلی از جامعه رخت بریندد.

مواد و روشها

به منظور تعیین رابطه اعتیاد به تریاک با میزان لیپیدها و لیپوپروتئین‌های خون این پژوهش در تهران روی ۱۲۵ نفر در سالهای ۷۲ و ۷۳ به شرح زیر انجام شد:

- افراد معتاد از مراجعان به دادسرای مبارزه با مواد مخدر پل رومی که اعتیاد آنان قطعی بود، انتخاب شدند. این افراد باید دست کم دو سال به طور مستمر از تریاک استفاده کرده، فقط به تریاک معتاد باشند.

- معتادانی که سابقه بیماریهای قلبی-عروقی، ارثی، مصرف مشروبات الکلی، مصرف داروها، سابقه جراحی، بیماریهای عمومی مثل دیابت و کلیوی دارند از طرح کنار گذاشته شدند.

- از بقیه معتادان خصوصیات سنی، جنسی، مصرف مشروبات الکلی، وزن، سابقه بازپروری، نوع مصرف مواد مخدر، سطح سواد و ... به وسیله یکی از همکاران اخذ و در فرم اطلاعاتی ثبت شد.

- همزمان، افراد دیگری که از نظر تمام خصوصیات بالا شبیه افراد معتاد بودند ولی اعتیاد به مواد مخدر نداشتند - البته در صورت تمایل - به عنوان گروه شاهد انتخاب و خصوصیات آنان نیز مثل مورد در فرم اطلاعاتی طرح ثبت شد.

- از گروه مورد و شاهد ۱۰ سانتیمتر مکعب خون ناشتا گرفته، پس از یک ساعت سانتریفوژ شده و سرم جدا شده در ۲۰- درجه سانتیگراد نگهداری شد.

- کلسترول و تری گلیسیرید با استفاده از کیت Biomeriux توسط روش آنزیمی اندازه گیری شدند.

- HDL-C با استفاده از کیت Biomeriux به روش اسید فسفوتنگستیک همراه کلرور منیزیم محاسبه شد (۴).

- LDL-C با کیت Biomeriux به روش رسوب شیمیایی (پرسپیتاسیون) اندازه گیری شد (۵).

داده‌های فرم اطلاعاتی گروه مورد و شاهد در جداول خالی طرح طبقه بندی، استخراج و آزمون آماری t test انجام شد.

یافته‌ها

میزان HDL-C در افراد معتاد به میزان ۸ میلی‌گرم و یا حدود ۱۹ درصد کمتر از افراد سالم (غیرمعتاد) می‌باشد و آزمون t نشان داد که این اختلاف به لحاظ آماری معنی‌دار است ($P < 0/01$).

میزان LDL-C در افراد معتاد به میزان ۱۱/۴ میلی‌گرم و یا حدود ۹ درصد بیشتر از گروه شاهد می‌باشد و آزمون t نشان داد که این رابطه به لحاظ آماری معنی‌دار نمی‌باشد.

از ۵۵ مرد معتاد مورد بررسی میانگین سن آنان ۳۰/۲ سال و حداقل سن ۲۳ و حداکثر سن آنان ۳۶ سال بود. تعداد ۷۰ نفر گروه شاهد که به تریاک و سیگار اعتیاد نداشتند در همین محدوده سنی همگی مرد و از لحاظ مصرف مشروبات الکلی، وزن و سطح سواد کاملاً شبیه افراد معتاد بودند (جدول ۱).

جدول ۱) میانگین و انحراف معیار چربیهای سرم افراد معتاد و گروه شاهد. دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی (سال ۱۳۷۴)

چربیها گروهها	کلسترول تام (mg/dl) انحراف معیار ± متوسط	تری‌گلیسرید (mg/dl) انحراف معیار ± متوسط	HDL-C (mg/dl) انحراف معیار ± متوسط	LDL-C (mg/dl) انحراف معیار ± متوسط
مورد "افراد معتاد" (۵۵ نفر)	۲۲۷ ± ۴۲	۱۶۵ ± ۱۷	۳۵ ± ۱۷	۱۳۸/۹ ± ۵۲
شاهد "افراد سالم" (۷۰ نفر)	۲۰۶ ± ۲۷	۱۵۰ ± ۱۵	۴۳ ± ۱۷	۱۲۷/۵ ± ۳۰
نتیجه آزمون	$P < 0/001$	$P < 0/001$	$P < 0/01$	N.S

بحث

این تحقیق نشان داد که در معتادان میزان کلسترول تام حدود ۱۰ درصد و تری‌گلیسرید هم به میزان ۱۰ درصد و LDL-C ۹ درصد بیشتر از افراد غیرمعتاد بود. و برعکس، میزان HDL-C افراد معتاد ۱۹ درصد کمتر از گروه شاهد می‌باشد.

متأسفانه در کتابهای مرجع و درسی و حتی مجلات نیز در زمینه رابطه اعتیاد با چربیهای خون پژوهشی

تحقیق نشان داد که میزان کلسترول تام در معتادان به میزان ۲۱ میلی‌گرم و یا حدود ۱۰ درصد بیشتر از گروه شاهد می‌باشد و آزمون t test نشان داده است که این اختلاف به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد ($P < 0/001$). میزان تری‌گلیسرید در معتادان ۱۵ میلی‌گرم و یا ۱۰ درصد بیشتر از گروه غیرمعتاد بود و آزمون t نشان داد که این اختلاف به لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد ($P < 0/001$).

جنبه‌های علمی کاملاً رعایت شده است. تحقیقی که به روش Case control به لحاظ داشتن سه ویژگی عمده آن یعنی فرضیه، شاهد و مشابه‌سازی عوامل مداخله‌گیر از قبیل سن، جنس، مصرف مشروبات الکلی، سطح سواد شده است؛ و به علاوه، با وجود رعایت نکات فوق با اینکه متغیر وابسته (چربیهای خون) از نوع کمی می‌باشد تحقیق روی ۱۲۵ نمونه انجام گرفته است و بدین لحاظ نمی‌توان از نظر روش تحقیق در نتایج این پژوهش تردید داشت.

تقدیر و تشکر

از شورای محترم پژوهشی دانشگاه به خاطر تشخیص ضرورت اجرای طرح و در اختیار گذاشتن امکانات مالی. از ریاست محترم دانشکده پیراپزشکی، آقای دکتر فریدون شرفی و اعضای کمیته پژوهشی دانشکده به خاطر حمایت‌هایی که جهت اجرای این طرح به عمل آوردند. از تمام پرسنل دادرسی انقلاب اسلامی مبارزه با مواد مخدر پل رومی به جهت کمک‌های بی‌شائبه در معرفی افراد مورد مطالعه، به ویژه از حاج آقا زرگران و آقای اکبری؛ و نیز از همه عزیزانی که در تدوین، اجرا و تهیه گزارش پایانی این پژوهش ما را یاری دادند صمیمانه سپاسگزاری کرده، توفیق همگان را از درگاه خداوند متعال مسئلت می‌نمایم.

مشاهده نشد تا بتوان مشابهات و مغایرت‌های سوابق را مورد بحث قرار داد. اما، در توجیه علمی این نکته که چرا مصرف مواد مخدر از جمله تریاک نمی‌تواند بر کاهش چربیهای خون تاثیر مثبتی داشته باشد و در مصرف کنندگان مواد مخدر چربیها حتی می‌توانند افزایش یابند، نکات زیر قابل طرح می‌باشد:

معتادان به مواد مخدر معمولاً به سیگار نیز عادت دارند و گزارش شده است که مصرف سیگار سبب افزایش چربیهای خون می‌شود (۶). در گروه شاهد ما افراد سیگاری وجود نداشت و طبعاً می‌تواند توجیهی جهت افزایش چربی خون در معتادان باشد.

معتادان معمولاً بعد از مصرف مواد مخدر در حالت نشئه و در مواقع گذشت زمان مصرف در خماری بسر می‌برند که در هر دو حال از میزان تحرک و فعالیت جسمانی آنان کاسته می‌شود که این عدم فعالیت خود یک ریسک فاکتور افزایش چربیهای خون می‌باشد. در الگوی مصرف مواد غذایی معتادان میزان مصرف مواد پرکربوهیدرات و چربیها زیادتر و برعکس مصرف سبزی و میوه پایین می‌باشد و تاثیر این الگوی مصرف و ویتامین بر چربیهای خون گزارش شده است که می‌تواند توجیه کننده نتیجه تحقیق باشد (۷ و ۸).

در ضمن، در این تحقیق از نظر روش شناختی

مراجع

- 1) Wood PD, Haskell WL, Blair SN, et al. Increased exercise level and plasma lipoprotein concentrations: A one year, randomized controlled study in sedentary, Middle - Aged Men. *Metabolism* 22 (1): 31-9, 1983.
- 2) Shepherd J, Packard CJ, Patsch JR, Antonio M. Effects of nicotinic acid therapy on plasma high density lipoprotein subfraction distribution and composition and on apolipoprotein A metabolism. *J Clin Invest* 63: 858-67, 1979.
- 3) Lipid research clinics program: The lipid research clinics coronary primary prevention trial result. The relationship of reduction in incidence of coronary heart disease to cholesterol lowering. *JAMA* 251: 365-74, 1984.
- 4) Bachorik PS, Albers JJ. Precipitation methods for quantification of lipoprotein. *Methods Enzymol* 129: 78-100, 1986.
- 5) Delong DM, Delong ER, Wood PD, et al. A comparison of methods for the estimation of plasma low and very low density lipoprotein cholesterol: The lipid research clinics prevalence study. *JAMA* 256: 2372-7, 1986.
- 6) Mancina G, et al. Cardiovascular effects of smoking. *Clin Exp Hypertens* 12(5): 917-29, 1990.
- 7) Prasad K, Kalra J. Oxygen free radicals and hypercholesterolemic atherosclerosis: Effect of vitamin E. *Am Heart J* 125(4): 958-73, 1993.
- ۸) شاکر حسینی راهبه، طیبی هادی، ولایی ناصر و امین پور آزاده: بررسی اثرات ویتامین E تکمیلی روی چربیهای خون خرگوش. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی شهید بهشتی، انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور ۱۳۷۴.
- ۹) قربان حسینی علی اصغر: پژوهشی نو در مواد مخدر و اعتیاد. انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۸.

Relationship between addiction to opium and the levels of lipids in human serum

Yekrangian A, Torabi Niaki M, Pejhan N, Valayee N, Pamorvareed M

SUMMARY

In order to investigate the relationship between addiction to opium and the levels of lipids in human serum. This project was carried out in Tehran in the year 1373/1994.

55 opium addicts and 70 non-addicts (controls) were examined for the levels of cholesterol, triglyceride, HDL - C and LDL-C. The samples and the controls were all matched and the only difference was that the samples were addicted to opium smoking. Blood samples were taken and the levels of the parameters mentioned above were measured using kits purchased from biomeriux company.

The results were as follow:

Serum levels of cholesterol, triglyceride, HDL-C and LDL-C in opium addicts were 227 ± 42 , 165 ± 27 , 35 ± 17 and 138.9 ± 52 , whereas, in non-addicts the levels were 206 ± 27 , 150 ± 15 , 43 ± 17 and 127.5 ± 30 respectively.

only the level of LDL-C has not changed significantly, but the levels of cholesterol and triglyceride showed a significant increase and the level of HDL-C, showed a significant decrease in opium addicts. From the results it can be assumed that, use of opium not only does not decrease the serum lipids, but it can cause a significant rise in their levels.

Complete duplication of the hindgut and lower urinary tract with diphallos, and imperforate anus

Mir Shemirani AR

Shaheed Beheshti University of Medical Sciences and Health Services

SUMMARY

An infant is reported with imperforate anus and complete duplication of colon, rectal pouch, doubling of the genitalia with completely formed penes, double bladder and urethra. This

2 days old male was operated on several times, but finally expired on 33 days old with respiratory disorder and sepsis.